

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 23. martā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Artūrs Kučs un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 27/2023),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma “Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli” 21. pantu (turpmāk – apstrīdētā likuma norma) un Ministru kabineta 2020. gada 6. novembra rīkojuma Nr. 655 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” (turpmāk – Rīkojums) 5.1.¹ punktu redakcijā, kas bija spēkā no 2020. gada 30. decembra līdz 2021. gada 11. janvārim, (turpmāk – apstrīdētais regulējums) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 90., 91., 92., 93. un 97. pantam.

2. Apstrīdētā likuma norma noteic, ka par ārkārtējās situācijas vai izņēmuma stāvokļa laikā noteikto ierobežojumu vai aizliegumu pārkāpšanu piemēro naudas sodu fiziskajai personai no divām līdz četrsimt naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no divdesmit astoņām līdz tūkstoš naudas soda vienībām.

Apstrīdētais regulējums paredzēja pārvietošanās ierobežojumus ārkārtējās situācijas laikā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas kompetence ir noteikta Satversmes 85. pantā, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantā. Satversmes tiesas likuma 16. pantā ir izsmēloši uzskaitītas Satversmes tiesā izskatāmās lietas.

4.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums izvērtēt apstrīdētās likuma normas atbilstību Satversmes 90., 91., 92., 93. un 97. pantam ir piekritīgs Satversmes tiesai.

4.2. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu izvērtēt arī apstrīdētā regulējuma atbilstību Satversmes 90., 91., 92., 93. un 97. pantam.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1., 2., 3. un 6. punktam un 17. panta pirmās daļas 11. punktam uz privātpersonas iesniegta pieteikuma pamata Satversmes tiesa izskata lietas tikai par normatīvo aktu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to Satversmes tiesai ir jānoskaidro, vai apstrīdētais regulējums ir tiesību norma (normatīvs tiesību akts).

Normatīvs akts ir tiesību akts, kas satur tiesību normas – abstraktus vispārēji saistošus uzvedības priekšrakstus, kas attiecas uz nenoteiktu personu loku un ir piemērojami vairākkārt. Ārējie normatīvie akti ir saistoši abstraktam personu lokam, ar tiem tiek regulētas tiesiskās attiecības, piemēram, starp publisko tiesību subjektu

no vienas puses un privātpersonu no otras puses vai arī privātpersonu savstarpējās tiesiskās attiecības. Savukārt administratīvais akts ir uz āru vērsts tiesību akts, ko iestāde izdod publisko tiesību jomā attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, nodibinot, grozot, konstatējot vai izbeidzot konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatējot faktisko situāciju. Atsevišķos gadījumos iestāde var izdot arī vispārīgos administratīvos aktus, kuri ir vērsti uz individuāli nenoteiktu, bet tādu personu loku, kuras atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos (*Administratīvā procesa likuma 1. panta trešās daļas pirmais un otrais teikums*). Administratīvais akts atšķirībā no normatīvā akta nerada jaunas tiesību normas. Vispārīgais administratīvais akts iedzīvina normatīvo aktu vai tiesību normu konkrētos apstākļos (*sk., Satversmes tiesas 2018. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-07-05 15.2. punktu*).

Apstrīdētais regulējums ietverts Rīkojumā. Pēc akta formas Ministru kabineta rīkojums nav ne ārējs, ne iekšējs normatīvs akts (*sk. Ministru kabineta iekārtas likuma 31. un 32. pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 73. pantu*). Savukārt pēc sava satura Rīkojums bija tiesību akts, kurš izdots citstarp uz Epidemioloģiskās drošības likuma un likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli” normu pamata, un kurš uz noteiktu laika periodu izsludināja ārkārtējo situāciju Covid-19 infekcijas izplatības mazināšanai un noteica ar epidemioloģiskās drošības prasībām saistītos ierobežojumus, kas nepieciešami šā mērķa sasniegšanai.

Apstrīdētais regulējums bija noteikts saistībā ar valsts apdraudējuma – Covid-19 infekcijas izplatības pieauguma Latvijā un ar to saistītās veselības nozares pārslodzes – novēršanu un bija cieši saistīts ar šo apdraudējumu. Proti, ar apstrīdēto regulējumu Ministru kabinets bija noteicis, kādā veidā attiecībā uz pārvietošanās tiesībām faktiski tiek iedzīvināta Covid-19 apdraudējuma dēļ izsludinātā ārkārtējā situācija. Apstrīdētais regulējums attiecās uz individuāli nenoteiktu personu loku, kas atrodas konkrētos un identificējamos apstākļos. Apstrīdētā regulējuma darbība bija ierobežota laikā, proti, tas noteikts kā spēkā esošs Covid-19 dēļ izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā.

Ņemot vērā minēto, apstrīdētais regulējums ir uzskatāms par vispārīgo administratīvo aktu (*sk. Administratīvā procesa likuma 1. panta trešās daļas 2. teikumu*). Atbilstoši likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli”

20. panta pirmajai daļai ārkārtējās situācijas laikā izdotos administratīvos aktus vai amatpersonu faktisko rīcību apstrīd, pārsūdz un izskata Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 121. panta pirmo daļu kontroli pār administratīvajiem aktiem, tostarp vispārīgajiem administratīvajiem aktiem, īsteno administratīvā tiesa.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums izvērtēt apstrīdētā regulējuma atbilstību Satversmes 90., 91., 92., 93. un 97. pantam nav piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa šo uzskatu pamatot.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*). Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar Valsts policijas lēmumu Pieteikuma iesniedzējam piemērots naudas sods par ārkārtējās situācijas laikā noteikto ierobežojumu pārkāpšanu. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētā likuma norma neatbilst Satversmei, jo ārkārtējās situācijas laikā pieņemtās

tiesību normas neesot skaidras, proti, neesot skaidrs, kāpēc, piemēram, dažos veikalos preces varēja iegādāties, bet citos nē. Tomēr pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kādas konkrētas uz Pieteikuma iesniedzēju attiecināmas pamattiesības izriet no Satversmes 90., 91., 92., 93. un 97. panta un kādā veidā tieši apstrīdētā likuma norma aizskar viņa pamattiesības.

Tāpat Pieteikuma iesniedzējs ir norādījis, ka vispārējās jurisdikcijas tiesa esot pieļāvusi kļūdas, piemēram, neatjaunojot nokavēto procesuālo termiņu. Līdzīgi Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka Valsts policijas attiecībā uz viņu pieņemtais lēmums par naudas soda piemērošanu arī neatbilstot Satversmei. Tomēr minētie apsvērumi nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai, jo Satversmes tiesa vispārīgā gadījumā nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās likuma normas atbilstību Satversmes 90., 91., 92., 93. un 97. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 27/2023).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis